

VÄIKE PARONÜÜMI- SÕNASTIK

Koostanud Helen Plado
Katrin Mandra

Tartu 2008

Sõnastiku väljaandmist on toetanud
Haridus- ja Teadusministeerium

Sõnastik on valminud keelehooldekeskuse tellimusel

Toimetanud Tiina Paet
Küljendanud ja kujundanud Sirje Ratso
Trükitud TT Print OÜ trükikojas

ISBN 978-9949-18-236-7

SAATEKS

Paronüümid ehk sarnassõnad on kõlalt sarnased, kuid erineva tähendusega sõnad, mis on sageli saadud samast tüvest, nagu näiteks *käsitama, käsitlema, käsitsema*. Just kõlalise sarnasuse tõttu võivad need vormid keelekasutajal segamini minna. Et aga sõnade vales tähenduses tarvitamine võib muuta lause mõtet, tuleks õigele sõnakasutusele erilist tähelepanu pöörata eelkõige täpsust nõudvates tekstides, nagu seda on riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutuste töötajate koostatud tekstid.

Näiteks ajakirjandusest läbi käinud lause *Politsei ohjab kuritegevust* 'politsei juhib/korraldab kuritegevust' tähendab tõenäoliselt hoopis muud, kui autor soovinuks öelda. Õige mõtte annaks edasi lause, kus on kasutatud paronüümpaarist *ohjama–ohjeldama* teist sõna: *Politsei ohjeldab kuritegevust* 'politsei hoiab kuritegevust ohjes'.

Käesolev valik sisaldab 326 sarnassõna. Esitatud on paronüümid ja ka teised kõlalt sarnased sõnaread, mille kasutuses sagedamini kaheldakse ja eksitakse. Paronüümide lootelule on lisatud kasutusnäited. Nende sõnade juures, milles eriti sagedasti eksitakse, on ka vigane näide ning noole järel selle parandus. Vajaduse korral on mõne sõna tähendus antud sulgudes ülakomade vahel, samuti on vajaduse korral esitatud omastava käände vorm ning mõnel puhul ka rektsioon.

Näited pärinevad „Eesti kirjakeele seletussõnaraamatust” I–VII (1988–2007), „Eesti keele õigekeelsussõnaraamatust ÕS 2006” ja Internetist. Lisaks on toetutud Tiiu Ereli „Terminiõpetusele” ja „Ametniku keelekäsiraamatule” ning Eesti Keele Instituudi keelenõuande andmebaasile. Brošüüri lõpuosas on viited kasulikule abimaterjalile.

Valikul on püütud lähtuda kohaliku omavalitsuse ja riigiasutuse ametnike vajadustest, ent kindlasti on käesolev valimik abiks ka kõigile teistele keelekasutajatele. Korrektne eesti keele kasutus loob ametiasutuste töötajate tekstidest professionaalse ja usaldusväärse mulje.

Paronüümi- ja sõnaread on tähestikjärjestuses esimese sõna järgi.

Koostajad

abonement eeltellimus, ettetellimus, ettetasutud kasutus- või külastusõigus; seda tõendav kaart, pilet vms. *Ühekordne abonement maksab 20 krooni, abonement üheks kuuks aga 200 krooni. Teenuste kasutamiseks on vaja, et teil oleks kehtiv abonement. Loenguabonement, kontserdiabonement*

abonent abonemendi kasutaja, eeltellija, ettetellija, raamatulaenutaja. *Kui abonent ei ole nõus hinnakirja muutustega, siis peab ta sellest operaatorile kirjalikult teatama. Avamise hetkel oli võrgus 60 abonenti. Telefoniabonent*

ajastama ajaliselt sobitama, ajaliselt kooskõlastama. *Proovime ajastada tantsijate füüsilist tippvormi esietenduseks. Firmed ajastavad kaupade jõudmise kauplustesse novembri teiseks pooleks. Tehased ajastavad oma uudistoodete väljatoomise messi ajaks. Ujuja käte ja jalgade töö peab olema hästi ajastatud*

ajatama (majanduses) maksmist mitmele tähtpäevale jaotama. *Maksu tasumine on ajatatud. Erakonnad ajatavad oma valimiskampaania arveid*

aje sisemine tõuge, psüühiline sund, impulss. *Tegutses seletamatu aje sunnil. Mingi sisemine aje sundis teda äkki sõpra vaatama minema*

ajend midagi esilekutsuv (väline) mõjur, tõuge. *Streigi ajend oli kahe tööliste vallandamine. Mis oli rahutuste ajendiks?*

akrediteerima volitama. *Peole akrediteeritud ajakirjanikud ja fotograafid. Eestise akrediteeritud suursaadik. Kui erakorraline ja täievoliline suursaadik soovitakse akrediteerida rahvusvahelise organisatsiooni juurde, taotleb välisminister vajadusel nõusolekut sellelt organisatsioonilt. Akrediteeritud → atesteeritud õppekava lõpetamisel antakse lõpetajale riiklik diplom*

atesteerima ametlikku hinnangut andma; võimeid ja omadusi hindama. *Koolipsühholoogid ja logopeedid atesteerivad nende kutseühinguid. Sotsiaaltöötajaid tuleb atesteerida. Informatsiooni Eestis atesteeritud treeneritest leiab Eesti Olümpiakomitee kodulehelt. Ülikooli õppekava atesteeriti*

alaliik liigituse allüksus. *Rahandusministri määrusega kehtestatakse kindlustustegevuse liikide alaliigid. Põhirõhk on asetatud rahvaluulele ja selle alaliikidele. Tekstitüübid on jagatud alaliikidesse*

alamliik (bioloogias) liigist vahetult väiksem süstemaatikaüksus. *See on hariliku karukella suureõieline alamliik. Eestis kasvaval valgeõielisel lõhnaval nõmmnelgil on kaks alamliiki*

alaline pidevalt kestev, püsiv. *Euroopa Liidu kodaniku elamisõigus Eestis võib olla kas tähtajaline või alaline. Kui tee pannakse tolmuva katte alla, võib saar saada esimese alalise liiklusemärgi. Alaliseks säilitamiseks võeti arhiivi sel aastal vastu ligi 3000 toimikut. Alaline elamisluba. Alaline elukoht. Alaline komisjon*

alatine alati või tihti esinev, korduv, sage. *Tema alatine kaebamine on mind ära tüüdanud. Brittide jaoks olevat alaliseks jututeemaks ilm. Moodustatakse vallavolikogu alatine → alaline kultuuri- ja hariduskomisjon*

alaliselt püsivalt. *Dokumendid säilitatakse alaliselt. Alates 1. septembrist levib Eesti riigilipp alaliselt Tartu Ülikooli kohal, öötundidel on lipu peale suunatud spetsiaalne valgustus. Praegusaja kirjanikest elab mõnigi veel alaliselt või suure osa aastast maal*

alatiselt korduvalt. *Oleme selle vastu alatiselt ('korduvalt') võidelnud. Istungite heli- ja videosalvestused säilitatakse alatiselt → alaliselt*

andma loovutama, kellegi teise omandusse, valdusse või kasutusse siirma (kinkides, annetades). *Almust andma. Lastele antakse taskuraha. Ta annab või viimase hinge tagant*

annetama heategevaks otstarbeks v armuannina andma; kinkima. *Annetas koolile suurema summa. Lastekodule annetati mänguasju*

arv kellegi või millegi hulk või kogus. *Pärnu elanike arv. Kuulajate arv ulatus tuhandeni*

arvukus arvurohkus, rohkearvulisus; (bioloogias) liigi isendite arv. *Küsimuste arvukus näitab, et teema vastu tuntakse huvi. Põtrade arvukus suureneb*

arveldama (majanduses) vastastikku maksekohustusi õiendama. *Arveldasid ainult sularahas. Soomlased arveldavad eurodes, aga mõtlevad markades. Asutused arveldavad sularahata*

arvestama arvesse võtma, olulise teguri või asjaoluna silmas pidama; arvele panema, kirja panema; kaalutlema, kalkuleerima; sooritatuks pidama; kellesegi v millesegi hoolivalt, tähelepanelikult suhtuma. *Peab arvestama rahvuslikke traditsioone. Tööaastat hakkame arvestama tööle asumise päevast. Arvestan iga inimese kohta kaks tükki torti. Kontrolltöö on arvestatud. Arvesta kaasliiklejaga! Arvesta teiste pereliikmetega!*

arvlema → arveldama. *Tavakodanike suhtumine eurosse on erinev: jälle tuleb hakata arvlema → arveldama peenrahas. Kuidas ühistud ja elamuhaldjad arvlema → arveldama peaksid?*

arvutama arvudega tehteid sooritama. *Peast arvutama. Arvuta, kui palju see maksma läheb*

arvustama kritiseerima; kriitikuna hinnangut andma. *Pole mõtet arvustada inimese valikuid. Filmi ennast ei tahakski siinkohal arvustada*

arveldus (majanduses) rahaliste kohustuste õiendamine ettevõtete, asutuste, organisatsioonide ja üksikisikute vahel. *Nõudmiseni hoius on kõige likviidsem ning mõeldud arvelduste tegemiseks. Sularahata arveldus. Sularahaarveldus. Arvelduskonto*

arvestus arvesse- või arvelepanek; registreerimine ja selle alusel kokkuvõtete tegemine. Ka majandusliku informatsiooni kogumine, töötlemine, säilitamine ja edastamine. *Punktide arvestus iluuisutamises. Materjalide arvestus. Teenistujate ja töötajate palgalehed ja -arvestused*

arvutus arvutamine. *Arvutuses peab olema viga. Täpne arvutus*

asendama asemele panema; aset täitma. *Käsikirja redigeerides tuleb mõnigi väljend sobivamaga asendada. Surmanuhtlus asendati sunnitööga. Ma asendasin teda nõupidamisel*

asetama panema, paigutama. *Asetasin toolid kõrvuti. Pearõhku kvaliteedile asetama*

asetsema paiknema, asuma, olema. *Saun asetseb järve rannal. Toimus ekskursioon mägitemplisse, mis asetseb 1053 meetri kõrgusel*

asine (murdes) varakas, jõukas, väärt. *Kutsuti kõige asisemad inimesed. Asine → asjalik ettekanne*

asjalik tegelikkust, praktilist külge arvestav; asjakohane; ametlik-tõsine, kaine, emotsioonitu. *Vastab asjalikul moel. Asjalik kriitika*

asuma kusagil olema, asetsema; aset võtma, end sisse seadma; mingit tegevust alustama; mingisse olukorda, vahekorda jne astuma. *Korter asub kolmandal korrusel. Asuti laua ümber. Asus teistsugusele seisukohale*

asustama mingit ala elanikega täitma; kuhugi elama asuma. *Eestlased asustasid saare. Asustamata piirkond*

asutama rajama, looma; valmistuma. *Piimatootjad on valmis asutama ühise piimatööstuse. Külalised asutasid minema*

avaldama kas kõnes või kirjas midagi teatavaks tegema; publitseerima. *Avaldasin oma seisukoha. Avaldati noore näitleja surma põhjus. Avaldati ametlikud valimistulemused. Ta on avaldanud kaks romaani*

avalikustama avalikuks tegema. *Seni salajased andmed avalikustati. Avalikustati aasta aega saladuses hoitud superarvuti*

edastama (teadet, andmeid) edasi andma, edasi toimetama. *Informatsiooni edastama. Kool edastas võistlustööd ministeeriumile*

edendama edasi arendama, edasi viima, soodustama. *Kultuuri edendama. Üheks eesmärgiks on edendada hariduse ja kultuuri arengut. Toetus edendab ettevõtlust. Uuskasutuskeskus edendab taastarbimist*

edestama (kellestki) ette jõudma või ees olema. *Ta edestas oma peamist konkurenti kahe sekundiga. Eesti edestab alampalga poolest ELis vaid Lätit ja Leedut*

etendama esitama, ette kandma; osa mängima. *Pidustustel etendati ooper. Ekspresident ei etenda enam poliitikas mingit osa*

eelmine varem või vahetult enne olnud, toimunud, tehtud jne. *Eelmisel aastal. Eelmisel korral. Eelmised koosolekud. Eelmine sissekirjutus*

eelnev millegi eel, varem toimuv või olev. *Jõulukontserdile eelnev koosviibimine. Pühadele eelnevat tööpäeva lühendatakse kolme tunni võrra. Emapuhkusele eelnev korraline puhkus*

eestindama eesti keelde tõlkima. *“Kalevala” on August Annisti eestindatud. Eestindus*

eestistama eestiliseks, eestipäraseks tegema. *Nimesid eestistama*

efektiivne mõjus, tõhus. *Efektiivne vahend. Efektiivne asjaajamine on iga asutuse püsimise alus*

efektne mõjuv, muljet avaldav. *Efektne kübar. Efektne trepp kaunistab iga sisekujundust*

ehe ühest ainekombinatsioonist; rikkumatu. *Uuralites leitakse kulda ka ehedal kujul. Ehe rahvalaul*

ehtne võltsimata; päris, tõeline; siiras. *Ehtsad pärlid. Ehtne üllatus. Need roosid pole ehtsad, vaid paberist. Ehtne meremees*

ehitis ehitamise tulemus. *Egiptuse püramiidid on võimsad ehitised. Toompea keskaegsed ehitised. Muinsuskaitse all olev ehitis. Juurdeehitis. Palkeehitis*

ehitus ehitamine, ehitustegevus; struktuur. *Maja ehitus jäi sel aastal pooleli. Kevadel jätkati ehitust uue hooga. Orgaanilise aine rakuline ehitus*

elatama ennast või teisi ülal pidama, ülalpidamist muretsema. *Elatab end pillimänguga. Et end ära elatada, kasvatab ta köögivilju ning peab tagahoovis sigu*

elatumata ise ära elama, ülalpidamist saama. *Elatub toetusest. Kaheksalapseline perekond elatub 5000 kroonist kuus. Suvi on turismist elatuvate ettevõtjate jaoks seni olnud paljutootav*

elunema elanikuna asuma. *Valga maakonna metsades eluneb umbes 550 põtra. Majas eluneb kuus perekonda*

elutsema kiratsevalt elama, vegeteerima; elunema. *Kodutud elutsevad. Siiad elutsevad Euroopa parasvöötme veekogudes*

enamik suurem osa. *Enamik meist ei oska itaalia keelt. Rong peatub enamikus jaamades. Enamikul juhtudel. Enamikus omavalitsustest on olemas vana-paberi jaoks eraldi konteinerid. Enamik inimesi. Enamik tööst*

enamus arvuline ülekaal. Vastand: vähemus. *Valdav enamus arvas teisiti. Tüdrukud olid koolis enamuses või koolis oli tüdrukute enamus. Enamus toetab alkoholireklaami piiramist. Enamusvalitsus*

energeetika energia saamise, muundamise, ülekande ja tarbimisega tegelev teadus- ja tehnikaharu. *Hüdroenergeetika. Tuumaenergeetika*

energia keha võime tööd teha. *Langeva vee energia. Energiaga varustamine. Energiakriis. Energiavarud*

enne varem. *Kus sa enne töötasid? Arutame enne koos, millest kirjutada*
ennem pigem. *Ennem surm kui niisugune elu! Tuleksin ennem täna kui homme*

ennetama (kellestki, millestki) ette, mööda jõudma. *Vaenlase rünnak ennetati. Ta selgitas plaani põhjalikult, et ennetada küsimusi ja vastuväiteid. Kuritegude ennetamine → ärahoidmine/vältimine/tõkestamine*

ennistama endisesse seisukorda seadma; (juriidikas) uuesti kohale, ametisse vm õiguslikku olukorda seadma. *Restauraatorid on ennistanud vanu haruldasi raamatuid. Ta õigused ennistati*

erakordne harukordne. *Erakordne sündmus. Erakordsed ilmastikutingimused. Lavastuse erakordne menu*

erakorraline mittekorraline. *Tuli kokku kutsuda nõukogu erakorraline koosolek. Valitsus arutab eelarvestrateegiat erakorralisel istungil. Erakorralised tulud ja kulud. Erakorraline suursaadik. Erakorralised parlamendivalimised*

eraldis eraldatu, eraldamisel saadu. *Kasumieraldis*

eraldus eraldamine, eraldumine. *Krundieraldus. Eraldusjoon*

eraldama teiste hulgast eraldi asetama või välja tooma; mingit osa tervikust lahutama. *Olulist ebaolulisest eraldama. Eraldati summad rahvaharidusele*

eristama vahet tegema, lahus hoidma. *Ei oska head halvast eristada. Filosoofias eristatakse kaht põhisuunda → Filosoofias on kaks põhisuunda*

eritlema analüüsima, osadeks lahutades uurima. *Kirjutises on eritletud eesti kohakäänete funktsioone*

erapooletu mitte kedagi eelistav; teiste asjadesse mittesekkuv; neutraalne, mittesõdiv. *Erapooletu arvustaja. Rõhutan vajadust õigust mõista erapooletult, õiglaselt ja seaduse järgi, erandeid tegemata*

erapoolik üht poolt eelistav, mitte-erapooletu. *Erapoolik kohtunik eemaldati protsessilt. Kahjuks on see tõesti nii, et paljud ajakirjandusväljaanded on selgelt erapoolikud. Erapoolik suhtumine*

eri erinev, lahknev, erisugune; eraldi olev. *Palju eri arvamusi. Vastuvõtt on iga päev eri ajal. Romaan ilmus eri raamatuna*

eri- spetsiaal-, eriline. *Eriauhind. Eriolukord. Erikursus. Eriluba*

erinev eri-, isesugune. *Ta on teistest erinev. Erinevad arvamused, seisukohad. Töötavad erinevates → eri tubades. Ta on pidanud erinevaid ameteid → Ta on pidanud mitut ametit*

erinevus erisugusus, erinemine; vahe. *Sotsiaalne, majanduslik erinevus. Erinevus sõnade ja tegude vahel*

erisus eriomadus. *Iseloomulik erisus. Kasvataja peab tundma noorukipsüühika erisusi*

esildis ametlik kirjalik v suuline ettepanek v avaldus. *Asja arutatakse volikogu liikme esildise alusel. Esildised akadeemikukandidaatide kohta tuleb vormistada kirjalikult. Esildise kohaselt oli tegemist jätkuva ja õigustamatu sekkumisega kaebaja õigusesse*

esildus esildamine; esildis. *Asja arutatakse ametiühingu esildusel. Muudatused komisjoni koosseisus tehakse komisjoni esimehe esilduse alusel*

esindus esindamine; esindajad (isikud, kes on valitud või nimetatud kedagi või midagi esindama või riiki ja selle kodanike huve esindav asutus). *Töötab Rootsi firma Londoni esinduses. Korvpalliesindus. Diplomaatiline esindus*

esitus esitamine; esituslaad. *Laul kõlas uudses esituses. Rahvalaulik varieerib oma esitust. Sümfonia esmaesitus*

esitlus esitlemine, tutvustamine. *Toimus uue raamatu esitlus. Tegemist on Powerpointi esitlusega. Tootelesitlus*

esildama ette panema, ettepanekut tegema. *Teema päevakorda võtmiseks peab oponentsioon selle kõigepealt esildama. Käesoleva direktiivi eesmärkide saavutamiseks võidakse esildada edasisi meetmeid*

esindama kellegi või millegi nimel, eest või volitusel esinema või tegutsema. *Esindab Eestit laskesuusatamises. Esindab asutust koosolekul*

esitama avaldama, väljendama; millegagi esinema; üle andma, midagi kirjallikku kuhugi sisse andma; ette panema. *Küsimust, seisukohta esitama. Esitas seminaril huvitava ettekande. Esitab klaveril kaks pala. Esitas avalduse ülikooli astumiseks. Võistlusele esitati 22 tööd. Alati abivalmis töötaja esitati autasustamiseks*

esitlema tutvustama. *Esitlen teile oma sõpra. Esitleti uut ravimit*

hävima otsa või hukka saama. *Maja hävis tules. Suur osa viljasaagist hävis vihma tõttu*

hävinema järk-järgult, vähehaaval hävima. *Kui põud kestab, siis hävineb kõik. Vana ühiskond hävineb paratamatult*

hüve hea külg, paremus; heaolu, kasu. *Maised hüved. Nautis linnaelu hüvesid*

hüvis aineeline vara; mingi tarbe rahuldamiseks loodu. *Inimesele tarvilike hüviste tootmine*

hüvitis kahjutasu, kompensatsioon. *Rahaline hüvitis. Nõudis hüvitist kogu kahju eest. Kannatanule maksti hüvitist. Koondamishüvitis, vanemahüvitis, ravimihüvitis*

hüvitus kahju tasumine, heakstegemine. *Sai hüvituseks natuke raha. Hüvitussumma*

isik üksikinimene. *Politsei järelevalve all olev isik. Eraisik. Isikut tõendav dokument. Füüsiline isik ja juriidiline isik. Ajalooline isik*

isiksus (psühholoogias) inimene, kellel on eneseteadvus ja sotsiaalne roll. *Õpetaja isiksus. Isiksuseomadus*

juhataja asutust, koosolekut vm juhatav isik; tegijanimi verbist juhatama. *Klassijuhataja. ÜRO kaitsejõudude juhataja. Tee on selge, me ei vaja juhatajaid*

juhendaja juhendav isik. *Minu väitekirja juhendaja on mainekas professor. Esimese kursuse juhendaja*

juht (omastavas käändes: juhi) juhataja, tööd korraldav või juhtiv isik; (füüsikas) aine, mis juhib elektrit, soojust, heli vm; käsiraamat või tahvel, mis kirjeldab mingi koha vaatamisväärsusi või annab muud vajalikku teavet. *Tippjuht. Riigijuht. Koorijuht. Soojusjuht. Majajuht*

juhtija juhtiv isik, juht. *Firma sai uue turundustöö juhtija. Elektritööde tegemisel vastutab ohutuse eest töö juhtija*

juhatama seletuse abil kätte näitama või leida aitama; millegi kulgu või tegevust suunama. *Võõras juhatas nad bussijaama. Välisdirigent tuleb orkestrit juhatama detsembris*

juhendama juhtnööre andma, nõu andes suunama. *Juhendab üliõpilast, õppepraktikat. Maleolümpialasi juhendab eksmaailmameister. Leedulane juhendab Eesti noornäitlejaid*

juhtima liikumisele suunda andma; tegevust suunama või teatavas suunas mõjutama; (füüsikas) edasi kandma, läbi laskma. *Riiki juhtima. Autot juhtima. Vestlust juhtima. Elektrit juhtima*

juhend reeglite või õpetuste kogu, eeskiri. *Ametikirja koostamise juhend. Ametijuhend. Kasutusjuhend*

juhis reegel. *Täpsed juhised. Selle kohta ei saa juhust anda. Käitumisjuhis. Õigekirjutusjuhis*

juht (omastavas käändes: juhu) juhtum, üksiksündmus, puhk, kord. *Käesolev juht → see, praegune juhtum. Millisel juhul? Paremal juhul. Äärmisel juhul. Igal juhul*

juhtum juht, üksiksündmus, puhk, kord. *Erakordne juhtum. Erandjuhtum, surmajuhutum, õnnetusjuhtum*

juhust ettearvamatu sündmus või olukord. *Ootab parajat juhust. Õnnestumises mängis tähtsat rolli juhust. Jättis juhust kasutamata*

jälg elusolendi või sõiduki liikumisest tekkinud märk või rada maas; märk kokkupuutest mingi esemega; tegevuse mõju või tagajärg. *Koer võttis üles jänese jäljed. Vankri jäljed. Pisarate ja väsimuse jäljed näol. Poriste käte jäljed laudlinal. Maavärina jäljed. Võltsis dokumente oma teo jälgede varjamiseks*

jäljend täpne jälg; järeletehtu, koopia, imitatsioon. *Pitsati jäljend on pitsar. Süvendjäljest teeavad kriminalistid jäljendi. Templijäljend*

jälgima midagi (liikuvat) pilguga saates vaatlema, seirama; (mõttega) kuulama; kuulama ja vaatama. *Laste silmad jälgisid iga ta liigutust. Oli teiste vestlust sõnatult jälginud. Jälgisin seriaali tegelasi tummalt ja ükskõikselt.*

järgima millegi järgi toimima. *Järgib seadust, nõuandeid. Alaealiste töölevõtmisel tuleb järgida piiranguid. Mootorsaaniga sõites tuleb järgida ohutusnõudeid*

järgmiselt järgmisel viisil. *Tulud jaotati järgmiselt: ... Paragrahvi 2 lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: ... Defekti ilmnemisel talitage järgmiselt ...*

järgnevalt (järjekorras) edasi. *Järgnevalt käsitletakse marjapõõsaste istutamist. Järgnevalt õpime ära polkasammu. Alljärgnevalt*

jäte (kasutuskõlbmatu) jäänus. *Toidujätted*

jääk üle- või järelejäänud osa. *Konto jääk oli 150 krooni. Lõunasöögi jäägid pandi külmkappi*

jäänuk bioloogias või geoloogias: relik, endisajast säilinu. *Lehmja tammik on jäänuk kunagisest ulatuslikust tammemetsast. Jäänukloom. Jäänuktaim. Jäänukjärv*

jäänus järelejäänu, säile. *Laeva jäänused leiti kolm aastat hiljem. Taimede jäänused ehk taimejäänused*

jäätm ülejäät, mis on otseseks ülesandeks kõlbmatu, kuid toormeks kõlblik, nt vanapaber, vanametall. *Puidujäätm. Tootmisjäätm. Toidujäätm. Jäätmekäitlus*

kaasnema (millega?) kaasas käima või olema, koos esinema. *Troopikatsüklooniitega kaasnevad paduvihmad. Õigusega kaasnevad kohustused*

kaasuma (millele?) juurde tulema, liituma. *Bronhiidile võivad kaasuda teised hingamisteede haigused. Uuendusele kaasusid soovimatud nähtused*

kaitse (omastavas käändes: kaitse) kaitsmine; kaitseseisund; kaitsjad. *Kaitseks vaenlase vastu rajati kindlustused. Astus nõrgema kaitseks välja. Omand on seaduse kaitse all. Vastasmeeskonna kaitse mängis nõrgalt. Keskkonnakaitse. Lastekaitse. Looduskaitse. Muinsuskaitse*

kaitse (omastavas käändes: kaitsme) kaitsevahend. *Rulluiskude laenuajad annavad ka kaitsmed. Põlvekaitse. Piksekaitse. Kaitsmekarp*

keelama mitte lubama. *Õpetaja keelas lapsi. Ta ei keela kellelegi oma abi. Kool keelas lastel kartulikrõpsude söömise*

keelustama keelu alla panema, ära keelama. *Tsensusur keelustas ajalehe. Tuu- marelva keelustamine. Austrias keelustati geneetiliselt muundatud mais*

kestus vältus, ajaline pikkus. *Tööpäeva kestus. Matka kestus oli viis tundi. Laboratooriumis uuritakse ravimite mõju kestust*

kestvus edasikestmine; vastupidavus, püsivus. *Tegevuse kestvus või lõpetatus. Paekivi kestvus*

kinge (omastavas käändes: kinke) (juriidikas) kinkimine. *Kinkeleping*

kingitus ehk **kink** kingitav ese. *Sai kingituseks serviisi. Jõulukingitus*

kinnistama liikumatuks muutma; kellegi valdusse, kasutada või hooldada andma; (juriidikas) kinnistusraamatusse kandma. *Tuiskliiv kinnistati puude istutamiseks. Kordamine kinnistab õpitud. Omand kantakse kinnistamiseks kinnistusraamatusse. Kinnistus*

kinnitama millegi külge kinni panema; kindlamaks, tugevamaks tegema; heaks kiitma, midagi eriti toonitama; (juriidikas) millegi õigsust, tööle- vastavust tõendama; otsusele kehtivust andma. *Kinnitab riiuli naeltega seinale. Faktid kinnitasid oletust. Kinnitas, et räägib tõtt. Allkirjaga kinni- tatud dokument. Järgmise aasta eelarve on kinnitamata. Kinnitus*

kinnistu krunt koos hoonetega. *Müüa kinnistu. Tulevikus taastatakse kinnis- tute kõrval asuv kunagine park. Üks tallinlane juba ootab, et oma tühjalt seisvat kinnistut miljonite eest maha müüa*

kinnistus kinnistamine; kinnistumine. *See on üks minu kõige sügavamalt kin- nistunud uskumusi. Kinnistunud on teadmine, et meie ainuke rikkus on põlevkivi*

kirjeldama jutustades või kirjutades millestki ülevaadet andma. *Kirjelda mulle, kuidas ta välja näeb. Esimesena kirjeldasid uusi maid kaup- mehed, sõjamehed ja rändavad usukuulutajad. Kirjeldasin ainult ühte juhtumit*

kirjendama sissekandeid tegema (nt raamatupidamises). *Kirjendab selle summa konto krediidisse. Asutus dokumenteerib kõik majandustehingud*

ning kirjendab need. Majandustehingud dokumenteeritakse ja kirjendatakse nende toimumise momendil või vahetult pärast seda

kogu ainsuses oleva nimisõna laiend, mis näitab, et eset, nähtust vm käsitletakse täies ulatuses; kellegi või millegi kõige üldisem väliskuju; esemete või ainestiku süstematiseeritud hulk; koondteos, koguteos; esindus- või juhtimisorgan; ebamäärane hulk inimesi, nähtusi vms ühtse rühmana. *Võõrandati kogu vara. Mehe raske kogu hoidis vimma. Fotokogu. Muuseumi kogud. Seaduste kogu. Novellikogu. Seadusandlik kogu. Riigikogu. Volikogu. Suur kogu inimesi. Veekogu. Udukogu*

kogumik ühtekogutud v -koondunud esemete kogu. *Kogumik sisaldab teadusartikleid. Kogumik lõbusaid lühifilme, kus meisterlikult on kombineeritud looduskaadrid ning arvutianimatsioon. Iga viie aasta järel on Juura kirjastus andnud välja kogumiku Õiguskeele olulisematest kirjutistest*

kogus hulk, kvantum. *Politsei avastas suure koguse salasigarette. Süsinikdioksiidi kogused atmosfääris on ülikõrged*

kohaldama kohakuti paigutama; (juriidikas) õigusakti konkreetsel juhul rakendama. *Haava servad kohaldati. Kolmandat paragrahvi ei saa selles asjas kohaldada*

kohandama kohaseks tegema. *Tootmist kohandati turu nõuetega. Kohandasin oma ettekannet vastavalt kuulajaskonnale. Kohandas oma teosed keskmise lugeja maitsele. Kauplemiseks kohandatud hoone*

kohanema kohaseks v sobivaks muutuma, harjuma. *Meie keha peab olema võimeline kohanema nii kuuma kui ka külma, nii kuiva kui ka niiske ilmastikuga. Euroopa Liit peab kohanema maailmaturu konkurentsiga. Kuidas inimesed Teie kodukandis kohanesid uute oludega?*

kohanduma ennast kohandama. *Riigikogu aseesimehe hinnangul peab Euroopa kiiremini kohanduma muutustega maailmamajanduses. Valitsus peab kohanduma riigieelarve laekumiste väiksema kasvuga. Eriti hästi on suutnud tarbijate muutunud harjumustega kohanduda turismitööstus*

kohastuma (bioloogias) loodusliku valiku toimel evolutsiooniliselt kohanema (organismide rühma kohta). *Viljapuud on kohastunud talvituma madalas temperatuuris. Osa ürgsetest putuktoidulistest kohastus õhueluga. Ajapikku kohastus inimese välimus selle kohaga, kus ta elas, ja kujunesid välja kolm põhigruppi – negriidid, mongoliidid ja europiidid*

kompetents võimkond, võimupädevus, võimupiirid. *Kohtu kompetents. Sõja-tribunali kompetentsi kuuluvad kuriteod*

kompetentsus asjatundlikkus, pädevus. *Žürii kompetentsuses ei ole põhjust kahelda. Töötaja autoriteet ja kompetentsus on olulised tegurid*

kompleks esemete, omaduste, nähtuste terviklik kogum; hingeelu kerge häire. *Tallinna Tehnikaülikooli hoonete kompleks Mustamäel. Oidipuse kompleks*

komplekt täielik kogum ühtekuuluvaid esemeid. *Mööblikomplekt. Pesukomplekt. Komplektlõuna*

kontsept kavand; (filosoofias) üldmõte, mõiste. *Tingimus, et teie loete kõigi nende ettekannete kontseptid läbi (Jaan Kross)*

kontseptsioon käsitus, vaadete süsteem. *Teadlane esitas uuritava nähtuse kohta hoopis uue kontseptsiooni. Ajalookontseptsioon*

konsulent põllumajandusnõuandja. *Konsulendi töös on oluline nii erialane kui sotsiaalne kompetentsus. Sobivad sordid leiate puuviljakasvatuse konsulendiga nõu pidades. Atesteeritud konsulendid*

konsultant erialane nõustaja, juhendaja. *Töötab raamatukogus konsultandina. Mõned konsultandid on sidunud oma igapäevatöö konsultatsioonifirmaga, mõned ülikooliga. Teaduskonsultant. Müügikonsultant*

koormis (riiklik) kohustus; (füüsikas, tehnikas) koormav raskus. *Üürileandja saadab üürnikule iga kuu üüri, kõrvalkulude, maksude ja koormiste kohta arve. Koormis on kohustus, mis kehtestatakse füüsilistele ja juriidilistele isikutele. Kas kangid jäävad tasakaalu, kui koormised sukeldada vette?*

koormus töösse rakendatuse määr, kohustuste kogusumma; (füüsikas, tehnikas) koormise mõju. *35tunnisest normist suurem tegelik koormus (enam kui 50 tundi) on üks põhjus, mis muudab õpetajatöö stressirohkeks. Õpilaste koormuse hulka võib arvata ka kaugelt koolis käimise. Dünaamiline koormus on mõiste tugevusõpetusest, mis tähendab suure kiirusega muutuvat koormust*

koormatis koormis, (riiklik) kohustus asjaõigusseaduses. *Kohustuse olulise rikkumise eest tasub koormatise täitja linnale leppetrahvi. Koormatis ei*

pane kinnisvara omanikule mingeid kohustusi, enne kui ta soovib kinnisvara müüa. Korterite erastamise käigus ei kasutatud koormatist

koosseis isikud, kellest koosneb asutus või kollektiiv. *Valitsuse koosseis. Rahvastiku sooline koosseis. Algkoosseis. Isikkoosseis*

koostis ainete või osiste kogum. *Mulla koostis. Gaasi keemiline koostis. Koostisaine*

kujutama konkreetset, nähtaval kujul esitama, nähtavat pilti, kuju looma; olema, moodustama. *Foto kujutas noort naist lapsega. Lavapilt kujutab talutuba. Vapil on kujutatud kotkas. Romaan kujutab endast triloogia viimast osa. Tema elukäsitlus ei kujuta endast terviklikku süsteemi*

kujutlema (endale) ette kujutama. *Kõik läks teisiti, kui olime kujutlenud. Kujutlesin olukorda hullemana. Ette kujutlema → kujutlema, ette kujutama*

kujutus kujutlemine, kujutlemise tulemus, ettekujutus. *Ekslik kujutus. Pettekujutus. Kujutus Veneetsias on ikka seotud kanalite ja gondlitega. Tal on tekkinud sõjast ähmane kujutus. Kujutuspilt*

kujutus kujutamine; kujutis. *Külaelu realistlik kujutus näidendis. Olustikukujutus. Kujutusviis*

käitama käia laskma, kõnnitama, käigus hoidma, kasutama. *Ettevõtte käitab veepuhastusseadmeid puudulikult*

käitlema kohtlema, (kellegagi, millegagi) ümber käima. *Jäätmevaldaja on kohustatud käitlema tema valduses olevaid jäätmeid. Toiduainete käitlemine*

käsitama aru saama, mõistma; tarvitama, rakendama. *Kuidas seda nähtust käsitada? Kõnet käsitati üleskutsena. Käsitab olukorra tõsidust vääralt. Seda nähtust on käsitatud ühekülgset. Kunstnik käsitab meisterlikult värve. Käsitus. Maailmakäsitus*

käsitlema (vaimselt) tegelema (millegagi), arutama (midagi); töötlema, keemiliselt mõjutama. *Teemat käsitlema. Loeng käsitles kasvatusööd. Film käsitles sõjasündmusi. See paragrahv käsitleb töökaitset. Artiklis käsitletakse meie hariduselu probleeme. Riiet käsitleti happega. Käsitlus. Teema-käsitlus*

käsitsema käte abil kasutama, nt masinat, tööriista. *Käsitseb osavalt kirvest. Ta õpib mitut muusikainstrumenti käsitsema. Käsitsemisjuhend. Käsitsemisoskus*

lahend tulemuseks saadud kindel väärtus, otsus vms. *Võrrandi lahendid. Kohtulahend*

lahendus lahendamine, selle tulemus. *Probleemi lahendus. Kas näed asjale muud lahendust? Hädalahendus. Lõpplahendus*

liigendama liikmeteks, osisteks lahutama. *Sõnaraamatus on sõnaartikkel liigendatud tähendusteks. Liigendatud tekst. Liigendus*

liigestama osadeks jaotama (harilikult geograafias). *Jõeorg liigestab maastikku. Mandrid liigestavad maailmamere ookeanideks. Liigestus*

liigitama liikideks või rühmadeks jaotama, klassifitseerima. *Struktuuri järgi võib klassifikaatoreid liigitada hierarhilisteks ja lineaarseteks. Ehituskulud on liigitatud kümneks kulurühmaks. Liigitus*

loendama ära lugema, arvu kindlaks tegema. *Teedeinstituut loendas Jõhvi ümbruse autosid. Looduskaitstjad loendavad rändlinde. Loend*

loetlema ükshaaval nimetades üles lugema. *Loetles Eesti suuremad järved. Ta loetleb peast valdkonna olulisemaid õigusakte. Üles loetlema → loetlema, üles lugema*

lõige lõikamine; salk; paberist vms mudel; eseme läbilõikamisel saadav pind; (juriidikas) paragrahvi osa. *Kirurg avab täpse lõikega haige kõhukoopa. Arvutab silindri lõike pindala. Kleidi lõiked. Selgitus palgaseaduse paragrahvi 36 lõike 3 kohta. Pikilõige. Ristlõige*

lõik lõigatud tükk; eraldatud või piiratud osa; uuest reast algav tekstiosa. *Lihalõigud. Porgandilõigud. Rulaadi serveeritakse külmade lõikudena. Suusaraja raskeimaks lõiguks oli pikk tõus. Tekst on liigendatud lõikudeks*

lähetus komandeering. *On Tartus lähetusel. Välislähetus*

läkitus läkitamine; kiri, pöördumine vms. *Presidendi läkitus rahvale. Uusaastaläkitus*

maks seadusega kindlaksmääratud korras määratav rahaline kohustus. *Palgast lähevad maksud maha. Maamaks on riiklik maks, mis laekub 100% ulatuses maa asukohajärgse kohaliku omavalitsuse eelarvesse. Aktsiisimaks. Käibemaks. Sotsiaalmaks. Tulumaks. Maksumaksja*

makse maksmine; millegi eest tasutav summa. *Maksed kommunaalteenuste eest. Sularahamakse. Kaardimakse. Ettemakse. Sissemakse. Maksekorraldus. Makseteatis*

mõjukas mõjujõuline, mõjuvõimas. *Mõjukas poliitik. Mõjukas organisatsioon. Mõjukus*

mõjus mõjuv, tõhus. *Uued mõjusad ravimeetodid. Tuleb mõjusamaid meetmeid rakendada. Tal polnud mõjusat põhjust tööst keelduda. Mõjus*

mõõde (omastavas käändes: mõõte) mõõtmine. *Täpsed mõõted. Mõõtevahendid. Mõõtetulemus. Mõõtetäpsus*

mõõde (omastavas käändes: mõõtme) dimensioon, nt pikkus, laius, paksus, kõrgus. *Mõõtmeid suurendama. Jalgpalliväljaku mõõtmed. Mõõtmeist olenevalt jagunevad jahid klassidesse*

mõõt mõõtevahend; mõõtühik. *Perenaise kõige käepärasemad mõõdud on teeklaas ja supi- või teelusikas. Jätsime esimese saetud halu järgmistele mõõduks. Meetermõõdustiku mõõdud. Vakamaa ja külimit on endisaegsed mõõdud*

märke (omastavas käändes: märke) üks dokumendirekvisiite. *Kooskõlastusmärke. Saabumismärke*

märke (omastavas käändes: märkme) napp ülestähendus, notiits. *Teeb taskuraamatusse märkmeid. Kui tahad reisikirja kirjutada, tuleb reisil pidevalt märkmeid teha*

märgend liigile osutav lühend, eeskätt sõnastikus. *Stiilmärgend. Erialamärgend*

märgis eristusmärk, iseloomustav tähis. *Rõngastatud linnu märgis koosneb tähtedest ja numbritest. Numbermärgis. Tähtmärgis*

märk ese, kujund, kujutis vm, mis viitab millelegi, tähendab midagi; tähis. *Kui sõiduk on pargitud keelava märgi mõjualasse, siis sõiduk teisedatakse. Briti disainiajakiri ülistab Eesti märki. Punane Rist on muret avaldanud oma punase ristikujuulise märgi kasutuse pärast sõjateemalistes arvutimängudes. Firmamärk*

märkus lühike (kirjalik või suuline) arvamusalaldus; nõrk noomitus; lisandus millelegi, lühike selgitus. *Tegi ettekande kohta paar asjalikku märkust. Õigusaktides on paragrahvidele lisatud veel täpsustavaid ja selgitavaid märkusi. Võistleja sai kohtunikult märkuse*

määrama ette kirjutama; kindlaks tegema, välja selgitama; ette nähtud olema. *Selle otsuse punkt 30 määrab ... Ta määrati kooli direktoriks. Liikluspolitseinik võib määrata eeskirjade rikkumise eest rahatrahvi. Selles baaris määrab joogihinna kliendi välimus. Tähtede järgi saab aega ja ilmakaari määrata. Arst määrab diagnoosi. Need sõnad polnud sinule määratud*

määratlema defineerima, mõistet piiritlema. *Täpselt määratletud mõisted. Sõnade mõningaid tähendusnüansse on raske määratleda. Ettevõtte määratleb turu ja kliendid → Ettevõtte määrab kindlaks turu ja kliendid*

nimetus üldnimi, mingit esemete, nähtuste vm liiki ja ühtlasi selle liigi mis tahes liiget tähistav keelend. *Miisu on nimi ja kass nimetus. Lilledel ladinakeelsed nimetused. Ametিনিমetus. Aunimetus*

nimi pärisnimi, üksikobjekti tähistamiseks kasutatav keelend. *Kaupluse nimi on Kangas ja Nööp. Nimede register on teose lõpus. Kõigi soovijate nimed on kirjas*

norm piirmäär, ettenähtud hulk, kogus, suurus vm; väljakujunenud või kehtestatud reegel; ettekirjutus. *Linnale määratud I kvartali metsaraie normi täitmine. Augusti keskmine temperatuur püsis normi piires. Kirjakeele normi valdamine kuulub keeleseadusega ettenähtud juhtudel töötaja kutseoskuse hulka*

normatiiv normiks olev piirsuurus või nõue. *Lähiajal on võimalus normatiive täita veel mitmetel tippsportlastel. Väga oluline on vajalike seaduste, õigusaktide ja normatiivide tundmine. Eestis ei ole normatiivi lämmastikdioksiidi kohta. Jäätmekäitlusega ei tohi kaasned normatiive ületavat mõju tervisele ega keskkonnale*

nõudma soovi või tahtmist kategoorilises vormis esitama. *Ülikool palkab inkassofirma võlgu välja nõudma. USA hakkab turistidelt nõudma kümnet sörmejalge. Paljud arvutikasutajad ei oska nõuda oma arvuti pädevat seadistamist*

nõustama nõu andma. *Nõustab töötajaid õigusasjus. Endine linnapea hakkab presidenti nõustama. Milliseid teadmisi on vaja selleks, et korralikult nõustada?*

nõutama hankima, muretsema, soetama. *Nõutab teateid venna kohta. Ametiühing hakkab riigiteenistujatele palgalisa nõutama. Enamik eestlasi nõutab rahvusliku konservatooriumi avamiseni eriharidust Peterburis*

näide üksiknähtus (ese, olend, fakt, sündmus vm) millegi üldisema ilminguna, esinemisjuhuna või tõendina. *Konsultant selgitab näidete varal, kuidas hüvitist arvutada. Näidisloetelu on esitatud kõige üldarusaadavamatest näidetest. Oma arvamust põhjendatakse näidetega*

näidis teatud liiki, laadi vms esindav ainealine näide (ese, proovitükk jne); eeskuju, standard. *Kutsehaigusest tingitud tervisekao hüvise arvutamise näidis. Lisatud majandusaasta aruande näidis on mõeldud aktsiaseltsidele. Kas keegi võiks öelda, kust ma leian avalduse näidise?*

ohjama ohjadest juhtima; tööd või midagi muud otseselt korraldama; tippjuhtimisega võrreldes madalamal astmel juhtima. *Ohjab hobust. Seltsi ohjab uus esimees. Austraalia leiutis ohjab → ohjeldab Eesti autovargaid*

ohjeldama ohjes hoidma, talitsema, taltsutama. *Raevu ohjeldama. Ohjelda oma tujusid! Suudab end vaevu ohjeldada. Jõgi on tammiga ohjeldatud. Eesti teeb pingutusi, et ohjeldada salatoodetega äritsemist*

omandama (omandiks) saama, endale saama; õppima, saavutama. *Omandas maja pärandina. Ta omandas Itaalia disainifirma. Teadmisi omandama. Kogemusi omandama*

omastama omaks tegema; (omavoliliselt) endale võtma. *Taim omastab mullast mineraalaineid. Aedviljast omastab organism kaltsiumi suhteliselt halvasti. Kassapidaja omastas võltsitud dokumentidega suurema rahasumma. Postitöötajale, kes omastas tuhandeid kroone pensioni- ja toetusraha, mõisteti tingimisi vangistus*

omistama kellelegi midagi omaks või kuuluvaks pidama. *Gutenbergile omistatud trükis osutus veidi hilisemasse ajajärku kuuluvaks. Ärge omistage mulle sõnu, mida ma öelnud pole! Tulele on omistatud maagilist mõju. Talle omistati → anti aukodaniku tiitel*

orienteeriv ligikaudne. *Käsikirja orienteeriv maht. Toote orienteeriv hind. Projekti orienteeriv maksumus*

orienteeruv suunatud. *Tarbijale orienteeruv tootmine. Orienteeruv ajakava → orienteeriv ajakava*

osundama (keda? mida?) tsiteerima. *Osundatud teos. Ta osundas oma aasta-päevakõnes presidenti. Umbusaldusavaldus osundas → osutas ministri ja ministeeriumi töö puudujääkidele*

osutama (millele? kuhu?) näitama, viitama; ilmutama, avaldama, üles või välja näitama. *Perenaine osutas käega diivanile. Teeviit osutas vasakule. Uuring osutas valupunktile. Puudused osutavad halvale juhtimisele. Osutas elavat huvi meie kavatsuste vastu*

otsus tulemus või seisukoht, millele jõutakse pärast arutamist või kaalumist; (juriidikas) liik õigusakte. *Õige otsus. Kaalusin kaua, kuid otsusele ei jõudnud. Tulime otsusele teised appi kutsuda. Tegi oma otsuse teatavaks. Kohus läks otsust tegema. Sõjakohtu otsusega määrati spioonile surmanuhtlus. Otsus Eesti Vabariigi maareformi seaduse rakendamise kohta*

otsustus otsustamine; (loogikas) mõtlemisvorm, milles midagi jaatatakse või eitatakse. *Maitseotsustus ('maitse järgi otsustamine'). Kahest üksteisele vasturääkivast otsustusest peab üks olema väär. Õigusliku otsustuse tegemine on pisut erinev poliitilisest otsustusest*

pakkumine (< pakkuma). *Nõudmine ja pakkumine. Karjasaaduste pakkumine maailmaturul kasvab*

pakkumus pakkumise üksikjuhtum. *Soodne pakkumus tuleb vastu võtta. Esialgse pakkumuse saamiseks palume täita ankeet. Meile tehti hinnapakkomus*

parandama kahjustust, riket, viga kõrvaldama, (eset) kasutuskõlblikuks tegema; paremaks tegema, puudustest v pahedest vabastama; halvasti tehtut õige(ma)ks tegema, viga v vigu kõrvaldama. *Mehed parandasid sisselangenud silda. Hilinenud vabandamine ei paranda enam asja. Parandasin vea arvutustes*

parendama millegi kvaliteeti paremaks muutma. *Heledad värvitoonid parendavad ruumi valgustust. On parendatud töötajimusi. Soovime kodulinna imagot parendada → parandada*

pealis pealmine osa. *Kinga pealis ja sisetald on valmistatud naturaalsest nahast. Pealis- ehk dekoratiivkihi paksusest sõltub see, kui tundlik on pörand mehaaniliste vigastuste suhtes*

pealdis pealekirjutatud või -trükitud osutav lühitekst. *Tulekustuti pealdis on eestikeelne. Pealdis peab sisaldama testaatori isikuandmeid ning testamendi hoiuleandmise kuupäeva. Juhataja kirjutas avaldusele pealdise "Nõus"*

päis algusosa, pea. *Päises leidub tavaliselt info faili viimase uuendamise aja, viimase tõlkija jne kohta. E-kiri koosneb päisest ja kehast. Dokumendi päis*

pitsat pitseri löömise vahend. *Instituudi pitsat. Lõi pitsatiga tõendile pitseri. Sümbolse rituaali käigus hävitati paavst Johannes Paulus II sõrmus ja pitsat. Vabariigi Presidendi pitsati kasutamine protokollitakse. Pitsar on pitsati jälg*

pitsar pitsatijälg. *Tõendil on allkiri ja pitsar. Notar lõi testamendile pitsari alla. Kuluarvele pole müüja pitsarit ja allkirja vaja*

projekteerima projekti koostama, kavandama; (matemaatikas) eset tasapinnal kujutama. *Seaduse järgi tohib projekti muuta hoone projekteerinud arhitekt. Hoonete projekteerimisel tuleb säästlikult suhtuda ümbritsevasse loodusesse*

projitseerima joonise v eseme kujutist ekraanil esitama. *Seinale projitseeriti küla kaart. Laval võttis teine kaamera lauljaid üles ning nende ilmed projitseeriti ka kohe samas ekraanile*

puit puu aina ja materjalina. *Tarbepuit. Küttepuit. Paberipuit. Puitarhitektuur. Puitehitis*

puu pikaajaline kõrgema tüvega puittaim. *Kidur puu. Hiie pühad puud*

põhjendus põhjendamine, argumentatsioon. *Põhjenduseks toodi ÜRO tuumaresolutsioonide rikkumine. Põhjenduse oma käitumisele leiab osav inimene alati. Puudusid põhjendused üldplaneeringu muutmise vajaduse kohta*

põhjus olukorra, nähtuse vms esilekutsuja. *Mis on see põhjus, mis toob Teid muuseumi? Piloot viitas õnnetuse põhjusena propelleriveale. Madal vere rõhk võib olla halva enesetunde põhjuseks*

põhistama (juriidikas) motiveerima; põhjendama. *Võlgnik peab pankroti-avalduses põhistama oma maksejõuetuse ja lisama võlanimekirja. Riigikogu üllitist põhistati peamiselt vajadusega vältida rahaliste väljamaksete tegemist juba intresse tasunud isikule*

põhjendama argumenteerima; tõestama. *Prefekt põhjendab alluvate kehva keeleoskust puuduliku praktikaga. Piletihinna tõusu põhjendati mootorkütuse aktsiisi tõusuga. Ametnikud pahastele pensionäridele maamaksu tõusu ei põhjendanud*

pühendama kellegi või millegi peale midagi kasutama või kulutama; kellegi või millegi auks, mälestuseks vms määrama; kedagi talle tundmatu või teadmatu asjaoluga tutvustama. *Pühendan kogu oma vaba aja perekonnale. Senisest suuremat tähelepanu tuleb pühendada kesk-konnakaitsele. Ta pühendas oma loengu tõlkeprobleemidele. Kitarrisoolo pühendas ta oma pojale. Vana kalur pühendas poisikese kalapüügi saladustesse*

pühitsema tähistama, (pidulikult) pidama; (rituaalse puhastamisega) pühaks tegema, tunnistama või kuulutama; õnnistama. *Pühitsesime raamatu ilmumist. Täna pühitsetakse Ungaris rahvuspüha. Me pühitsesime vabariigi aastapäeva asjalikult ja toimekalt. Surnu maeti pühitsetud mulda. Peapiiskop pühitseti ametisse. Eesmärk pühitseb abinõu*

reaalne tõeline, tegelik; tegelikkust arvestav, teostatav. *Elmisel suvel alanud finantssurutis on hakanud ilmnema ka reaalse mõjuna majanduses. Kindlustuskelmuses süüdistatav sai reaalse vanglakaristuse. Tervishoiutöötajad nõuavad reaalset palgalepet*

realistlik tegelikkust arvestav; realismil põhinev. *Eesti vajab realistlikku arengustrateegiat. Koostati realistlik eelarve. Avati ülevaatenäitus "Realistlik kunst Eestis"*

retsept arstitäht; segu koostise ja valmistamise kirjeldus. *Arst kirjutas retsepti. Kirjutasin retsepti üles ja tegin kodus samasuguseid küpsiseid. Tallinna Haridusamet annab välja preemia parima koolitoidu retsepti eest. Suusamäärde retsept*

retseptuur (farmakoloogias) ravimite valmistamine ja väljastamine retseptide järgi; vastav õpetus. *Ta töötab retseptuuriosakonnas. Nii farmatseudid*

kui ka meedikud õpivad retseptuuri. Jogurti retseptuuri → retsepti peab korrigeerima

rööbas sõiduki ratta sügavam jälg maapinnas; vedurit, kraanat või muud liikuvat seadet suunav (harilikult ka kandev) teraslatt. *Püüab autot vett täis rööbastest välja juhtida, aga rattad libisevad ikka rööbastesse tagasi. See juhtus just siis, kui elu oli mõnusalt rööpasse seatud. Rööpa kandevõime. Raudteel kinnitatakse rööpad liipreile. Kolm vagunit jooksis rööbastelt maha. Tramm sõitis välja, sest rööpad olid liiga kulunud*

rööbe rööppaar; maismaasõiduki rataste vahekaugus. *Kitsarööpmelise raudtee rööpme laius on väiksem kui 1435 mm. Asulates on raudtee kaitsevööndi laiuseks rööpme teljest 30 meetrit. Sellel traktoril on nii esi- kui ka tagarataste rööbe reguleeritav*

salvestis salvestamise tulemus. *Meie heliarhiivis on rohkesti salvestisi. Ainus teadaolev kirjanik Oscar Wilde'i hääle salvestis on tõenäoliselt võltsing. Fotosalvestis*

salvestus salvestamine. *Tehnika on salvestuseks valmis. Populaarse telesaate "Laulge kaasa" salvestus jäi äikese ja tormituulte tõttu ära*

seade (omastavas käändes: seade) seadmine; seatu. *Palju sõltub küsimuse seadest. Lilleseade. Hääleseade. Auto oli teisel treeningul nagu ära vahetatud, me ei suutnud leida õigeid seadeid. Seadeid saab reguleerida ka juhtpuldi kaudu*

seade (omastavas käändes: seadme) omavahel ühendatud seadiste või plokkide kogum. *Keerukad tehnilised seadmed. Seadmete hooldamine. Vargad viisid kuivatist 75 000 krooni väärtuses seadmeid. Eestisse toodavate seadmete tehnilistele tingimustele vastavuse eest vastutab eelkõige sissetooja. Jahutusseade. Kliimaseade. Mõõtesead*

seadis konstruktsioonilt terviklik, kuid iseseisvalt mittekasutatav seadme, aparadi või masina osa. *Optilised seadised. Mõõteriistade registreerivad seadised. Fotoaparadil on teravustamise seadis. Liftil peab olema kiirust piirav seadis*

seadmestik seadmete kogum. *Kortermajast leiti kanepi kasvatamiseks mõeldud seadmestik. Investeeriti ka tehase uude seadmestikku. Katelseadmeks nimetatakse kompleksset seadmestikku veeauru või kuuma vee tootmiseks ja väljastamiseks*

seis seismine, seismisviis; olukord, staatus. *Harjutuste hulka kuuluvad püstitiseis ja põlvitamine ühel jalal. Perekonnaregistrisse tähendatakse kõik isiku perekonnaseisu muudatused sünnist surmani. Kuidas muuta Eesti demograafilist seisut positiivses suunas? Mängu seis on 2 : 1*

seisund seisukord, olukord. *Vanaema tervislik seisund oli paranenud. Kellelt olete saanud teavet oma tervisliku seisundi ja ravi kohta? Hallhane populatsiooni seisundi uuring*

seisatama seisma jääma. *Tulija seisatab lävel ja vaatab ringi. Aeg-ajalt ta seisatas, et siis taas samas tempos edasi minna. Ootajale tundus, et aeg on seisatanud*

seiskama seisma panema või jätma. *Mootorit seiskama. Arstil õnnestus verejooks seisata. Käskkirjaga on ehitustegevus seisatud. Liinirike seiskas Mustamäe teel trolliliikluse. Tuulutusseadet peab olema võimalik tulekahju korral seisata*

seiskuma seisma jääma; stagneeruma; seismisest vanaks minema või riknema. *Arvuti seiskus ootamatult. Lumetormi tõttu seiskus kogu liiklus. Vahepeal seiskunud sõevedu käivitub uuesti. Et vältida ülekoormust, seiskuvad tormituulega paljud tuulegeneraatorid. Haige vereringe seiskus. Seiskunud vesi*

sesoon hooaeg. *Allahinnatud kaupade väljamüügid toimuvad tavaliselt kas sesooni keskel või lõpus. Laupäeval algab terviseliikumise roheline sesoon. Talvise sesooni sihtpunktideks on Kanaari saared*

sessioon istungjärg, tööperiood; sess, eksami- v õppesessioon. *Tänavu on sessiooni läbivaks teemaks inimõigused. Konverents koosneb 3 sessioonist. Rahvusvahelised sessioonid toimuvad 2 korda aastas: kevadel ja sügisel*

side (omastavas käändes: side) ühenduse pidamise viis. *Tuli luua side keskusega. Elektrooniline side võimaldab häälte, kujutise, pildi või teksti edastamist elektroonilise meedia vahendusel. Lõvi side. Raadioside. Tagasiside. Silmside*

side (omastavas käändes: sideme) sidumisvahend; suhe. *Eesti sõlmib Hiinaga kultuurisidemed. Perekondlikud sidemed. Välismaa üliõpilased hoidsid sidet kodumaaga. Diplomaatilised sidemed. Rahvusvahelised sidemed. Välisminister lõi sidemeid Ladina-Ameerika kolleegidega. Kaelaside. Suusaside*

siirdama (meditsiinis) siirdistutama, elundeid või kudesid ümber istutama. *Veresooni siirdama. Haigele siirati neer. Silma sarvkesta on tarvis siirata siis, kui inimene on osaliselt või täielikult kaotanud nägemise sarvkesta kahjustuse tõttu*

siirma üle või edasi andma, üle viima. *Pealinn siirdi Bonnist Berliini. Siiris hoiuse teise pankka*

soovitav soovimisväärne. *Kolme keele oskus on soovitav* (soovime, et osataks kolme keelt'). *Soovitav tulemus*

soovitatav soovitamistäärne; see, mida soovitatakse. *Soovitatav on enne sööki käsi pesta.* (soovitame enne sööki käsi pesta'). *Soovitatav kirjandus*

standard kvaliteedi ja muude nõuete kogum; ametlik dokument kvaliteedi-, tarindus- ja muude nõuete kindlaksmääramiseks. *Kehtiv standard. Rahvusvahelised standardid. Standardit välja töötama. Kehtestati uued standardid. Toote vastavust standardile kontrollitakse. On astunud samme säästva metsanduse standardi loomisel*

standart ruutlipp. *Presidendi standart*

suremus (statistikas) surmajuhtumite arv teatud ajavahemikus. *Eesti laste suremus vigastustesse aastatel 2001–2005 oli üks Euroopa kõrgemaid. Uuringu eesmärgiks on uurida eestlaste suremust 21. sajandil. Laste sündimus suurenes ja suremus vähenes*

surevus võime või omadus surra. *Suitsetajate surevus* → *suremus kopsuvähki on märgatavalt suurem kui mitteduitsetajatel*

säilima alal hoiduma. *Vanad puitehitised on hästi säilinud. Väljakaevamistel leiti hulk täielikult või osaliselt säilinud luustikke. Osades mõisates säilis oma maamõõtude süsteem. Selline kohtukorraldus säilis kuni Põhjasõjani*

säilitama alal hoidma. *Joogivett säilitati kinnistes nõudes. Vallikraavi müürid säilitatakse osaliselt. Miljööväärtuslikel aladel säilitatakse väärtuslikud maastikuelemendid*

sündimus (statistikas) sünnijuhtumite arv teatud ajavahemikus. *Sündimus suurenes 2004. aastal tunduvalt. Laste sündimus suurenes ja suremus vähenes. Kaksikute sündimus suurenes järsult 2002. aastal*

sündivus võime või omadus sündida. *Novembris sündivus → sündimus võrreldes oktoobriga langes*

talitus tegevus, töö, funktsioon. *Raku normaalne talitus. Saunas intensiivistub higinäärmete talitus. Geeniteraapia abil taastati valgustundlikkuse kaotanud võrkkesta talitus. Vaegtalitus. Liigtalitus. Talitlushäire*

talitus talitamine, toimetus, askeldamine; kindlate tavade kohaselt sooritatav pidulik toiming; asutuse allüksus. *Aitab perenaist kodustes talitustes. Kiriklikud ja ilmalikud talitused. Hoone nurgakivipaneku talitusel pidas peokõne linnapea. Dokument registreeritakse asutuse kantseleis või mõnes muus talituses. Teabetalitus. Personalitalitus. Liiklustalitus. Kombetalitus. Matusetalitus. Ristimistalitus*

tasand aste, järk; (matemaatikas) tasapind. *Suhtlustasand. Juhtimine on läinud omavalitsuse tasandilt riiklikule. Euroopa Liidu tasandil toimub keskkonnaseire liikmesriikide esitatud aruannete järgi. Risttasand. Rööptasand*

tase kõrgus, kõrgusaste; millegi või kellegi arengu, suuruse, väärtuse, tähtsuse, laadi jne aste. *Põhjavee kriitiline tase. Emajõe tase langeb. Põllumajanduse tase. Palkade tase. Rahvusvahelise tasemega nõupidamine. Investeeringute madal tase kukutab kinnisvara väärtust. Palgareform võib viia kohtunike taseme langemiseni*

teade (omastavas käändes: teate) sõnum, teadaanne; teatamine. *Määrusega kehtestatakse saadetava teate vorm. Politsei sai teate kahest vargusest. Teade Küprose lennukist saadetud SMSist osutus pettuseks. Ajalehe teatel toimub kontsert homme. Suuline teade. Kirjalik teade. Keeldumusteade. Ilmateade. Surmateade*

teadis (bibliograafias, infotehnoloogias) vastus päringule. *Teadiseid väljastama. Päringute alusel andsid bibliograafid kokku üle 4000 teadise. Suuliste teadiste arv on püsinud aastate jooksul sama. Patenditeadis. Telefoniteadis*

teatis asutuse kirjalik teade. *Teatis auto teisaldamise kohta. Maksu- ja Tolliameti e-teenuste valikus on ka elektrooniline maamaksuteatis. PRIA saadab 26500 põllumaa üledeklareerijale teatise. Makseteatis. Arhiiviteatis. Üüriteatis*

teadustama kuulutama, teatavaks tegema. *Korrapidaja peab teadustama külastajate saabumisest. Valjuhääldi teadustab, et rong hilineb. Teadustati järgmine saade. Luuraja teadustab, et vaenlaste vägi läheneb linnale*

teadvustama teadvusse tooma. *Ta ei teadvustanud endale probleemi. Alles nüüd teadvustasin oma lüüasaamise. Ametkondades teadvustati neil aastail tekkinud probleeme. Kui abi teadvustas vedurijuhi eksimuse, oli rong juba rööbastelt maha sõitnud. Üks foorumi eesmärke oli teadvustada sotsiaalhoolekande tähtsust tänapäevases ühiskonnas*

teatama teada andma, teatavaks tegema, informeerima. *Suuliselt teatama. Kirjalikult teatama. Õnnetusest tuleb liikluspolitseile teatada. Ajalehed teatasid suurest üleujutusest. Keskraamatukogu teatab teenindusmuudatustest. Tiibeti eksilvalitsus teatab üha uutest hukkunutest. Kanepitaimede vargusest teatanud mehele esitati süüdistus*

teavitama informeerima, teavet andma. *Liiklusõnnetusest tulnuks politseid teavitada. Eesti on kaitsemeetmete komiteed teavitanud vastava siseriikliku õigusakti vastuvõtmisest. Maksuhaldur teavitab võlgnikke tasumata kohustustest*

tehniline tehnikasse puutuv või selle rakendustega seotud, tehnika alale kuuluv; millegi sooritamisse või sooritamise oskuse puutuv, sellega seotud või sellest tulenev; tööstuse tarbeks kasutatav. *Tehniline haridus. Tehnilised teadmised. Seadme tehniline dokumentatsioon. Tehase tehnilise kontrolli osakond. Tehniline rike lükkas lennud 18 tundi edasi. Tehniline järelevalve. Kui jääd hätta, võta ühendust tehnilise abiga. Suusatõstukite tehniline kontroll on kohustuslik. Vehklejate tehniline ettevalmistus oli kehv. Tehniline piiritus*

tehnoloogiline tehnoloogiasse puutuv, tehnoloogiaga seotud. *Tehnoloogiline eksperiment. Sild jäi ehitamata tehnoloogilistel põhjustel. ÜRO jättis Eesti tehnoloogilise arengu indeksist välja. Üheks tehnoloogilise arengutaseme tõstmise küllaltki kiireks võimaluseks on otseste välisinvesteeringute kaasamine. Lennuki tehnoloogiline → tehniline rike*

tellimine (< tellima). *Ajalehe tellimiseks kliki sobivale hinnale. Kadrioru park vajab projektide tellimiseks lisaraha. Teeme ehteid ka tellimisel. Tellimiskiri. Tellimiskviitung. Tellimishind*

tellimus üks konkreetne tellimine. *Tellimus täideti imekähku. Tellimuse täht-aeg. Firma sai suure tellimuse. Võetakse vastu ajalehtede tellimusi. Kirju-tas artikli ajakirja tellimusel. Andsin tellimuse sisse. Raha võetakse arvelt samal päeval, kui te tellimuse esitate. Raamatutellimus. Tellimustöö*

toimima tegutsema, talitama, tegev olema; mõjuma. *Antud olukorras toimis ta õigesti. Sa toimisid ettevaatamatult. Toimiv süsteem. Ligikaudu kümme minutit kestnud ühendus toimis häireteta. Üks lahus toimib teisesse. Mõnikord võib rahusti negatiivselt toimida. Ravim ei toiminud*

toimuma teoks saama, aset leidma, sündima. *Koosolek toimub homme. Suve jooksul on staadionil toimunud mitu tähtsat võistlust. Parlamendivalimi-sed toimuvad juba sügisel. Muutused majanduselus ei toimu üleöö. Kui on toimunud kuritegu, tuleb sellest viivitamatult politseid teavitada. Tais toimus rahvusvaheline naermisvõistlus*

tolerants (tehnikas) mingi parameetri lubatud hälve. *Võlli tolerants. Tolerants on alati positiivne suurus, mida võib tõlgendada ka kui täpsuse määra*

tolerantsus sallivus, leplikkus; (meditsiinis) taluvus; bioloogias: organismi vastupidavus välistegureile. *Tolerantsus immigrantide suhtes. Tolerant-sus teiseusuliste vastu. ÜROs kiideti Eesti ühiskonna tolerantsust. Usun, et tolerantsus on osa Euroopa kultuurist. Peterburi otsib linna tolerantsust rõhutavat tunnuslauset. Tolerantsus alkoholi suhtes. Tekkinud tolerantsus kaob, kui ravi 24 tunniks katkestada. Taimel tolerantsus madala tempera-tuuri suhtes*

tulem konkreetne tulemus; (majanduses) müügist laekunud tulu. *Kraadi-õppurite teaduskonverentsi tulemina anti trükki kogumik. Läänud ööl kõlas lõpusireen korvpalliliiga NBA põhiturniirile, mille tulemina selgus meeskondade lõplik pingerida. Negatiivse tulemiga lõpetasid 2007. aasta linna 22 äriühingust ja sihtasutusest 7. Enam kui kaks miljonit jäi fondil tulemiks ehk laiali jagamata*

tulemus taotletud tagajärg, otsitud vastus; (spordis) konkreetne numbriline tagajärg. *Halbades tulemustes pole süüdi õpetaja. Riigis tervikuna oli matemaatika riigieksamitulemus 58,2. Treeningute käigus on sportlase tulemused paranenud*

tunnistama midagi omaks, tõeks, õigeks võtma; kedagi või midagi kellekski või millekski, teatud seisundis olevaks kuulutama, millelegi hinnangut andma; (juriidikas) kohtuasjas asjasse puutuvate faktide kohta ütlusi andma. *Tuleb tunnistada oma küüündimatust. Avarii põhjustanud noormees tunnistas oma süüid. Staar tunnistas kunagist heroiniisõltuvust. Mees tunnistati teadmata kadunuks. Brošüüri ei tunnistatud ekstremistlikuks kirjanduseks. Ta kutsuti kohtusse tunnistama*

tunnustama õigeks, kehtivaks pidama; väärtuslikuks pidama, kõrgelt hindama. *Uut riiki tunnustama. Teise riigi iseseisvust tunnustama. Serbia naabrid tunnustavad Kosovot. Toode on varustatud märgiga "Tunnustatud Eesti maitse". Tehtut tuleb tunnustada. Teda tunnustati kui head tõlki. President tunnustas parimaid koolilõpetajaid. Tunnustav hinnang. Tunnustatud kirjanik*

turundus (majanduses) turuteadus; turutegevus. *Turundus käsitleb muu hulgas nii müügi korraldust ja reklaami kui ka kohanemist turuoludega. Turundusspetsialist. Turundusjuht. Turundusdirektor. Turundusosakond. Turundusolud*

turustus (majanduses) turustamine, kaubastamine, turule, müügile saatmine. *Astelpaju kasvatuse ja turustus. Turundusjuht kipus tegema ka turustusjuhi tööd. Turustuskorraldaja. Turustuspiirkond*

tõendama tõesust, tõepära või tõele vastavust kinnitama; (juriidikas) tõendeid esitama. *Isikut tõendav dokument. Poe töötajatel puudusid keeleoskust tõendavad dokumendid. Tõendas raha vastuvõtmist allkirjaga. Süüüst tõendavad asjaolud. Dokumendi ehtsust tõendab pits*

tõestama tõeseks, õigeks tunnistama; väite tõesust kindlaks tegema. *Notariaalselt tõestatud dokument. Tõestatud allkiri. Tõestati kraatrite meteoriidne päritolu. Nende keelte sugulus on tõestamata. Politsei ja linnaametnikud tõestavad jalgsimatkaga helkuri vajalikkust. Tõestas hüpoteesi*

tõlk harilikult suuliselt tõlkija. *Nõupidamisele kutsuti ka tõlk. Ülekuulamine toimus tõlgi vahendusel*

tõlkija harilikult kirjalikult tõlkija. *Ta on tegutsenud nii aime- kui ka ilukirjanduse tõlkijana. Keelte valdamine üksi ei tee kellestki tõlkijat. Tänu viljakale tõlkijale on eesti lugejale kättesaadavad mitmete nüüdisaegsete*

prantsuse kirjanike teosed. Pakume tööd vabakutselistele tõlkijatele ja tõlkidele

täitumus täitunud olek. *Liini sulgemise põhjuseks tuuakse vähest täitumust. Hotelli mullune täitumus oli 76 protsenti. Majutusasutuste juunikuise kehvema täitumuse süüdlaseks peetakse just viletsat ilma. Kui akunäidiku tuli on kollane, on aku täitumus alla 50%*

täituvus täitumisvõime. *Isutuse tõttu võib lehma vatsa täituvus väheneda*

täna praegusel kuupäeval. *Täna on jaanipäev. Halva ilma tõttu jääb ära täna toimuma pidanud kontsert. President tutvus täna Hiiumaa piirivalve-objektidega. Täna → praegu suudavad Eesti majanduse päästa vaid targa otsused. Täna → tänapäeval tehakse neid töid masinatega*

tänapäev nüüdisaeg, praegusaeg. *Tänapäevaks on küla välja surnud. Iidne tarkus aitab ka tänapäeval. Kahjuks on enamik sellest ajast pärit ehitisi tänapäevaks hävinud*

tühe e **tühemik** õös, orv, õönsus. *Tühe ehk tühemik müüris. Koobas on looduslik maa-alune tühimik. Langenud kaljurünnakde vahele oli jäänud tühe. Seintesse olid uuristatud suured tühemikud*

tühik e **tühimik** tühi koht, lünk. *Tühikud tekstis. Seaduses on tühikud ehk tühimikud. Pealkirjade joondamiseks ja taandridadeks ei tohi kasutada tühikuid. Muinsuskaitse vallas on veel palju õiguslikke tühimikke täita*

uskmatu mitteuskuv. *Vaatas uskmatu näoga. Pole teada, kas ta on uskmatu või usklik. Umbusaldavat inimest nimetatakse uskmatuks Toomaks*

uskumatu mitteusutav. *Teade tundus uskumatuna. Juhtus täiesti uskumatu lugu. Uskumatu pakkumine viis tehinguni. Uskumatu lärm. Uskumatu majanduskasvu tõi sisetarbimine*

uurimine (< uurima) (protsess). *Õnnetuse asjaolude uurimine. Lähemal uurimisel selgus, et küsimus ei kuulu ministri pädevusse. 14 kuud kestnud uurimine pole siiani tulemusi andnud. Lennuõnnetuse uurimiseks moodustati komisjon. Eeluurimine. Uurimisandmed. Uurimisasutus. Uurimiskomisjon. Uurimiskeskus. Uurimistulemus. Uurimistöö. Uurimisülesanne*

uurimus teemaga määratud teaduslik uurimistöö; selle tulemused kirja-panduna. *Mitmekõiteline uurimus eestlaste esiajaloo kohta. Uurimuses on rakendatud originaalset meetodit. Ulatuslikuks uurimuseks taotleti mit-melt fondilt toetust. Uurimus alkoholismi mõju kohta. Uurimusest sel-gub, et AIDSi levik aeglustub. Keeleuurimus. Lühiuurimus. Eriuurimus. Uurimustöö → uurimistöö*

uuring piiratud ja harilikult praktilise uurimisülesande täitmine. *Ravimi efek-tiivsuse uuring. Meditsiinilised uuringud näitavad, et... Uuringute tule-mused jäädvustatakse uurimuseks. Uuringu eesmärgiks on teada saada, kui teadlikud on Eesti elanikud põhiõigustest. Uuringu tulemused näita-vad, et Eesti elanikud on muutunud reklaami suhtes kriitilisemaks. Tarbi-misuuring. Tasuvusuuring. Turu-uuring*

vahel mõnikord, aeg-ajalt, vahetevahel. *Tulge meile vahel külla! Enamasti jõu-dis ta õigel ajal tööle, ainult vahel harva hilines. Vahel eksitakse oma vali-kutega, vahel mitte. Vahel joon klaasi veini*

vahest ehk, võib-olla.. *Vahest tuleb ta täna? Juhataja võib olla kahekümne viie või kahekümne kuue aastane, vahest noorengi. Seda juhtus harva, vahest kord või paar aastat. Vahest ei erinegi ta selles asjas oma suguõdedest? Saan ainult vahest → vahel harva kalale*

vast äsja, nüüdsama, alles. *Vast valminud maja. Vast valitud juhatus. Hallita-vad laed ajavad tudengid vast remonditud ühiselamust välja. Oli see vast päev!*

vastandama võrreldes, kõrvutades erinevusi rõhutama; vastu seadma. *Näidendis vastandatakse rikaste ja vaeste maailma. Vastandab vaimu võimule. Vastandas end kogu maailmale. President ütles oma kõnes, et poliitikuid ja sõjaväelasi ei tohiks vastandada. Talumehed vastandasid end suurtootjatele*

vastastama üksteise vastu seadma; (juriidikas) silm silma vastu seadma. *Vastastati kannatanu ja kahtlusalune. Nad vastastati hiljem ütluste vastu-olulisuse tõttu*

vastendama vasteid otsima, leidma, vasteid esitama. *Eri keeltest lähtudes või-dakse sama mõiste vastendada erinevalt*

vastustama → vastu olema, vastu panema, vastu tegutsema. *Sunniviisilist reli-giooniõpetust vastustab enamik → Sunniviisilisele religiooniõpetusele on*

enamuse vastu. Konservatiivid vastustavad radikaalseid muutusi → Konservatiivid seisavad radikaalsete muutuste vastu

vormindama (infotehnoloogias) vormingut looma või kohaldama. *Vormindatud andmed*

vormistama kirjatööle vms mingit kindlat või nõuetekohast vormi andma; ametlikult kirja panema või arvele võtma, registreerima. *Koolitusel räägiti, kuidas vormistada avaldust. Kolmveerand tööandjatest on töölepingud puudulikult vormistanud. Tartumaal vormistas eelmisel aastal ametlikult oma kooselu 65 paari. Vormistas end tööle*

võlg laenuks saadud ja tagastamisele kuuluv rahasumma, kaup või teenus. *Farmi võlad pankadele. Viimane aeg on võlg tagasi maksta. Müüis võla katteks maja maha. Perekond sattus võlgadesse. Mõnekümnetuhandene võlg seiskas ametiasutuste töö. Arendaja valearvestus võib tuua koduotsijale võla kaela. Auvõlg. Pangavõlg. Tänuvõlg. Üürivõlg. Võlakiri. Võlateatis*

võlgnevus võlguolek. *Debitoorne, kreditoorne võlgnevus. Ettevõtte võlgnevus kasvas iga päevaga. Korteriühistu võlgnevus tarbitud elektri eest. Ettevõtte võlgnevus maksuametile. Võlgnevus ei võimaldanud tal saada eluaseme-toetust. Elamumajandusamet tasub võlgnevuse → võla linnavalitsuse korralduse alusel*

väärikas auväärne, soliidne, lugupeetav. *Väärikas inimene. Läks väarikal sammul kõnepulti. Kõnnib väarika aeglusega. Korraldagem väarika juubilariauks pidulik lõuna!*

vääriline midagi vääriv, väärt olev, millegi või kellegi väärtusele vastav. *Vääriline tähistamine. Sai töö eest väärilist tasu. Teadlane tunnistati Nobeli preemia vääriliseks. Igale küsimusele leidub vääriline vastus. Kilusõja lipulaev sai väärilise koha Eesti merendusajaloos. Kuut viljandimaalast peetakse ministrikoha vääriliseks. Keda peeti tänavu valla teenetemärgi vääriliseks?*

vääristama väärtusliku(ma)ks tegema. *Näitus jääb maavalitsuse maja vääristama kuni suveni. Puidutööstuses vääristatakse kasepuitu. Muuseumi juubelinäitust vääristab vana hõbe*

väärtustama hindama, väärtust andma. *Me peame senisest enam väärtustama ohvitseri elukutset. Teadusloo konverents väärtustab Eesti teadust. Kui iga teine vastaja väärtustas vanalinna, siis iga kolmas küsitletu linna paiknemist mere ääres*

õhkama ohkama; (soojust, külma, niiskust vms) kiirgama, levitama. *Ei vastanud midagi, ainult õhkab korra. Ta õhkab romantilisi filme vaadates. Suvine asfalt õhkab kuumust. Kivisein õhkab külma. Mere ääres on sügisel kauem soe, sest meri õhkab sooja. Ta lausa õhkab viha ja pahameelt. Pakistanis õhkab → õhkis terrorist politseijaoskonna*

õhkima õhku laskma. *Sõjavägi õhkis taganedes laskemoonalaod. Õhitud tee. Terrorist õhkis end rongijaamas. Paldiskis õhitakse eluohtlikuks muutunud viiekorruselise elamu. Kaitseliitlased õhivad ohtlikud jääkamakad. Nigeeria mässulised õhkisid neli naftajuhet*

õieti õigupoolest. *Me pole õieti tuttavadki. Ega me palgatõusu õieti lootnudki. Kus õieti järgmine EM toimub? Mis mängu sisepoliitikas õieti mängitakse?*

õigesti nii nagu on õige, õigel moel, veatult. *Loodan, et sain õigesti aru. Rattureid kaitseb õigesti valitud kiiver. Sorteeri jäätmed õigesti! Politseinik käitus roolijoodiku peatamisel õigesti. Õigesti valitud toataimed maandavad tööpingeid*

ühendama kokku panema, liitma. *Elektrik ühendab juhtmeid. Ühendab kaks punkti sirge abil. Ühendatud koorid ehk ühendkoor.*

ühildama ühte sobitama (nt keeleteaduses). *Sõnu ühildatakse soos, arvus, isikus ja käändes. Väiksemad ettevõtted ühildavad → ühitavad töö ja meelelahutuse*

ühistama ühiseks tegema, kollektiviseerima. *Riik hüvitas ühistatud vara. Kiiresti ühistati talude põllumajandusinventar, loomad, viljaseeme, hooned ja muu vara*

ühitama kokku sobitama, ühendama. *Püüti ühitada riigi ja valla huve. Lapsehooldustasu tõstmine aitab ühitada töö- ja pereelu. Kuidas ühitada õppekohtade riiklikku tellimust õpilaste huvidega? Seminaril tekkis küsimus, kuidas ühitada tootmine ja looduhoid*

ühtima ühte või kokku langema. *Tõlge ei ühtinud originaaliga. Valimisjaoskonna piirid ühtivad vallapiiridega. Kinnipeetu tundemärgid ühtisid*

*tagaotsitava omadega. Tema isiklikud huvid ühtivad ühiskonna huvi-
dega. Võistlusel osalenud kunstniku maitse ei ühtinud kohtunike omaga.
Ühtin → ühinen eelkõneleja arvamusega*

ühtlustama ühtlaseks või ühesuguseks tegema. *Eesti seadused ühtlustatakse
Euroopa Liidu seadustega. Netikampaania kutsub alkoholipiiranguid
ühtlustama. Omavalitsused ja riik peaksid andmekogude kasutust üht-
lustama. Vallad asuvad ühtlustama jäätme-eeskirju.*

ühtsustama ühtseks tegema, unifitseerima. *Ühtsustatud nõuded. Tuleb üht-
sustada eesti- ja venekeelne haridussüsteem*

KASULIKKU ABIMATERJALI PARONÜÜMIDE KOHTA

Ametniku keelekäsiraamat. Õigusaktide ja muude dokumentide koostaja abiline. 2., täiendatud trükk. Koostanud Kaia Alasi, Uno Liivaku, Aime Vettik. Tallinn: Juura 2003, lk 140–158.

Eesti õigekeelsussõnaraamat ÕS 2006. Toimetanud Tiiu Erelt. Tallinn: Eesti Keele Sihtasutus, 2006. <http://www.eki.ee/dict/qs2006/>

Erelt, Mati, Tiiu Erelt, Kristiina Ross 2007. Eesti keele käsiraamat. Kolmas, täiendatud trükk. Tallinn: Eesti Keele Sihtasutus, lk 650–659.

Erelt, Tiiu 2007. Terminõpetus. Tartu: Tartu Ülikooli kirjastus, lk 161–174.

Keelenõuande keelenõuvakk. <http://www.eki.ee/keeleabi/index.php?leht=4>

Kraut, Einar, Ene Liivaste, Aili Tarvo 2004. Eesti õigekeel. Gümnaasiumi õigekeelsusõpik. Tallinn: Koolibri, lk 212–214.

Uuspõld, Ellen, Argo Mund 2006. Õpetusi ja harjutusi algajale keeleteoimetajale. Tartu: Tartu Ülikooli eesti keele õppetool, lk 22–29.